

GAP TARIM ALANLARINDA KULLANILAN PESTİSİTLER İLE GÜVENİLİR GIDA VE TARIM ETİĞİNİN MEVCUT DURUMU

Emin KAPLAN*

Özet

Türkiye dört mevsimin yaşandığı tarımsal üretim çeşitliliği bakımından çok zengin üretim desenine sahip bir ülkedir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi son yıllarda GAP'ın büyük bir çoğunluğunun hayata geçirilmesiyle tarımsal üretimde önemli adımlar atılmış olup Türkiye ölçeğinde önemli bir tarımsal üretim merkezi haline gelmiştir. Ülkedeki pamuk üretiminin yaklaşık %50'si bu bölgeden karşılanmaktadır (Sağır ve ark., 2007). Bununla birlikte bölgemiz Türkiye'deki buğday ve mercimeğin gen merkezlerindedir. Ayrıca son yıllarda GAP ile beraber sulanabilen alanların artmasıyla bölgedeki mısır üretiminde de önemli artışlar gözlemlenmiştir. Ancak GAP'ın bölge için çok fazla faydası olmakla birlikte bazı olumsuz durumlara da neden olduğu görülmektedir. Nitekim GAP tarım alanlarında daha fazla ürün elde etmek adına insan ve çevre sağlığını tehdit edecek düzeyde çok fazla yanlış uygulamalar yapılmaktadır. Kuşkusuz bu uygulamaların önemli bir kısmını bitki hastalık ve zararlılarıyla mücadelede kullanılan kimyasal pestisitler oluşturmaktadır. Çünkü kimyasal pestisitler sentetik zehirli maddeler olup toprak, su ve hava ile birlikte bitkisel ürünlerde uzun süre kalıntı oluşturabilmektedir. Bu nedenle kimyasal pestisitler insan ve çevre sağlığı ile birlikte bölge ekolojisinde bazı bozulmalara neden olup tarımsal üretimin yıllar içerisinde giderek düşeceği ve artık bu alanlarda üretimin yapılamayacağı öngörülmektedir. Bu çalışmada GAP tarım alanlarında kullanılan kimyasal pestisitlerin güvenilir gıda üretiminde yeri ve önemi değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: GAP, Kimyasal ilaç, Güvenilir Gıda

Current state of food and agriculture ethical and reliable used pesticides in GAP Agricultural Area

Abstract

Turkey is a country with a very rich diversity of agricultural production in terms of production patterns that are experiencing the four seasons. The majority of GAP in

*Bingöl Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Bitki Koruma Bölümü Bingöl, Türkiye.

*Sorumlu yazar: eminkaplan021@gmail.com

Southeastern Anatolia Region has taken important steps in recent years to the implementation of agricultural production has become an important center of agricultural production across Turkey. Approximately 50% of cotton production in the country is met from this region (Deaf, et al., 2007). However, our region is one of the central genes of wheat and lentils in Turkey. In addition, the increase in corn production in the region of space that can be irrigated with GAP was also observed a significant increase in recent years. But to be a lot of benefits for GAP with some adverse situations seems to be a cause. Indeed, to obtain more agricultural products in the GAP domain name at a level that would threaten the environment and human health are very much mistaken applications. There is no doubt that these practices constitute an important part of chemical pesticides used in the fight against plant diseases and pests. Because synthetic chemical pesticides are toxic substances in the soil, it can serve for a long time in crop residue with water and air. Therefore chemical pesticides are foreseen with the ecology of human health and the environment are causing some disruption to decline gradually in the years of agricultural production and the production can no longer be made in these areas. In this study, the location of safe food production and the importance of chemical pesticides used in agriculture GAP was evaluated.

Keywords: GAP, Chemical medicine, Reliable Food

Giriş

Ülkemiz tarım alanlarının çok önemli bir kısmını oluşturan Güneydoğu Anadolu Bölgesi; Güneydoğu Toros Dağlarının güneyinde kalan Irak ve Suriye sınırları ile çevrili, az engebeli büyük düzlüklerden oluşmaktadır. GAP Bölgesi'nin arazi varlığı yaklaşık 7,5 milyon hektar olup, bu alanın yaklaşık 3,1 milyon hektarı tarıma elverişli alanlardır. Türkiye'nin arazi varlığının %9,6'sını GAP bölgesi oluşturmaktadır. Bölge topraklarının %42,3'ü tarıma elverişli görülmektedir. (Anonim 2011).

Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP), Cumhuriyet tarihi boyunca yapılan en kapsamlı ve maliyetli projelerinden olup, bugüne kadar hazırlanan bölgesel kalkınma plan ve programları arasında en aktif olarak uygulananıdır. GAP, entegre bölgesel kalkınma yaklaşımı ve sürdürülebilir insani gelişme fikri ile uluslararası literatüre geçen ve marka değeri olan bir projedir. Proje alanı Fırat-Dicle Havzası ile yukarı Mezopotamya ovalarında yer alan 9 ili (Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak) kapsamaktadır. GAP kapsamındaki illerin alan ve nüfus büyüklüğü, Türkiye'nin ortalama % 10' u civarındadır. Son yıllarda GAP'ın büyük bir çoğunluğunun hayata geçirilmesiyle birlikte Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde tarımsal üretimde önemli mesafeler kat edilmiştir. Bu gelişmeler ile birlikte GAP Bölgesi Türkiye ölçeğinde kuşkusuz önemli bir tarımsal üretim merkezi haline gelmiştir. Bununla birlikte bölgemiz Türkiye'deki buğday ve mercimeğin yanı sıra GAP ile birlikte kuru tarımdan sulu tarıma yaşanan geçişin neticesinde çok miktarda pamuk ve mısır üretimi yapılmaktadır. Son yıllarda sulama imkânlarının artmasıyla beraber bölgenin üretim deseninde de önemli değişimler neticesinde üreticilerin farklı üretim yöntemlerini kullanmalarından dolayı arazilerin üretim kapasitesi düşmüş ve tarıma elverişli olma özelliklerinde çok önemli düşüşler gözlenmiştir. Ayrıca bölge ekolojisinde bazı

farklılıklar gözlenmiş olup bölgede daha önce görülmeyen hastalık, zararlı ve yabancıotlar görülmeye başlanmıştır. Bu nedenle hastalık, zararlı ve yabancıot ile kimyasal mücadele kapsamında üreticilerin daha fazla ürün elde etmek adına doğal dengeyi bozacak düzeylerde insan ve çevre sağlığını tehdit edecek oranda kimyasal pestisitleri uyguladığı söylenebilir. Bu minvalde kullanılmaya başlanan kimyasal pestisitler birçok çevresel sorunu da beraberinde getirmiştir. Çünkü kimyasal pestisitler uzun yıllar canlılığını koruyabilmekle beraber toprak, su ve hava ile kolayca uzak alanlara ulaşabilme yeteneğine sahiptirler. Yüksek oranda kullanılan kimyasal pestisitler, insan ve çevre sağlığında olumsuz gelişmeler yaşanmasıyla beraber bölge ekolojisinde de bazı olumsuzlukların yaşanmasına ve bölgedeki mevcut zararlıların kullanılan bu ilaçlara karşı direnç kazanmasına neden olmuştur. Bu nedenle önümüzdeki yıllarda kimyasal pestisit kullanımındaki artış devam etmesi durumunda yakın gelecekte kullanılan kimyasal pestisitlerin bölgedeki mevcut hastalık, zararlı ve yabancıotlara artık etki edemeyeceği bilinen bir gerçektir. Böylece bölgede tarımsal üretimin yıllar içerisinde giderek düşeceği ve artık bu alanlarda üretimin yapılamayacağı söylenebilir. Bu çalışmada GAP tarım alanlarında kullanılan pestisitlerin güvenilir gıda ve tarım etiği yönünden önemi değerlendirilmiştir.

Materyal ve Metot

Materyal

Araştırmanın asıl materyali, belirlenen bölgedeki çiftçiler, teknik elemanlar ve bölgede faaliyet gösteren zirai ilaç bayileri ile çalışmanın hedefine uygun olarak yapılan görüşmelerden elde edilen temel bulgulardan meydana gelmiştir.

Metot

Çalışmalar Güneydoğu Anadolu Bölgesinde tarımın ve pestisit uygulamasının yoğun olarak yapıldığı Diyarbakır, Şanlıurfa ve Mardin araştırma bölgelerinde çiftçi, ilaç bayi ve teknik eleman görüşmelerinden toplanan veriler tarım etiği açısından derlenip değerlendirilmiştir. Yürütülen bu araştırmadan elde edilen sonuçlarla çiftçi, teknik eleman ve ilaç bayilerin kimyasal pestisitler ve tarım etiği yönünden davranışları saptanarak elde edilecek sonuçların insan sağlığı çevre kirliliği ile güvenilir gıda bakımından oluşturabileceği olumsuz durumlar ve çözüm yolları tartışılmıştır.

Bulgular ve Tartışma

Yürütülen bu çalışmada 3 ayrı unsur (Üretici, ilaç bayi ve teknik eleman) hedef alınarak yapılan görüşmelerden elde edilen bilgiler değerlendirilmiştir. Bu unsurların gerek bitki koruma alanında kullanılan kimyasal pestisitler gerek güvenilir gıda elde etme safhasındaki tutum ve davranışlarından yola çıkarak GAP bölgesinde tarım etiğinin mevcut durumu tartışılmıştır. Zira ürünün ekimden hasada kadar geçirmiş olduğu işlemlerin ana aktörlerini bu unsurlar oluşturmaktadır. Özellikle GAP bölgesinde üreticilerin eğitim seviyesinin düşük olması bitkisel üretimde bazı aksaklıkların oluşmasına zemin hazırlamıştır. GAP bölgesinde